

Єдиний державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 4209

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 27 завдань. Частина 1 містить 26 завдань, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

7	5	2	6	1	3									
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Відповідь:

г	РАСКИДАТЬ	ИСПУГАТЬ
---	-----------	----------

9	Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Відповідь:

г	124
---	-----

14	1	2	4											
----	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Завдання 27 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконанні завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь на кожне завдання у бланках відповідей №1 і №2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина I

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) У кінці XVIII століття в філософії та мистецтві виник напрям, відомий під назвою «романтизм». (2) Замість культу здорового глузду, розуму романтизм став стверджувати культ людських почуттів. (3) <...> в галузі мистецтва романтизм висунув на перший план жанр пейзажного живопису:

картини природи викликають у душі людини переважно позараціональний, емоційний відгук.

1

Укажіть речення, у яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Відомо, що картини природи викликають у людській душі глибокий відгук, тому пейзаж займає особливе місце в живописі.

2) Ідеологія романтизму – напрям в філософії та мистецтві, який виник наприкінці XVIII століття, вимагав від пейзажного живопису посилення його раціонального початку.

3) В кінці XVIII століття в філософії та мистецтві сформувався особливий напрям, який зараз відомий під терміном «романтизм».

4) Романтизм серед жанрів живопису віддавав перевагу пейзажу, оскільки його вплив на глядача має переважно емоційний, позараціональний характер.

5) Романтизм, який стверджував перевагу чуттєвого над раціональним, в галузі мистецтва висунув на перший план пейзажний живопис як жанр, що передбачає саме емоційний відгук глядача.

Відповідь: _____.

2

Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Невипадково

Якщо

Навіть

Як раз

Лише б

Відповідь: _____.

3

Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводяться значення слова **ЖАНР**. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Жанр, -у, ч.

1. Вид творів у галузі якого-небудь мистецтва, що характеризується певними сюжетними та стилістичними ознаками.

2. Живопис на побутові теми; картина побутового сюжету.

3. Спосіб що-небудь робити; сукупність прийомів; стиль, манера.

Відповідь: _____.

4

В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

абИде

визнання

бюлетЕнь

добУток

псевдонІм

Відповідь: _____.

5

В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Високу ціну за лист платив не відправник, а АДРЕСАНТ.

Комітет ЗДАТНИЙ підготувати цей документ за тиждень.

Лісник стріляв у днище ОДИНОЧНИМИ пострілами.

Наша відповідь була ПРАВИЛЬНОЮ.

З піснями і музикою зупинилася на галявині весела КОМПАНІЯ.

Відповідь: _____.

6

Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

Цей кримінальний злочин вразив усе місто.

Відповідь: _____.

7

В одному з наведених імен по батькові допущено помилку. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

Олександрівна

Ілліч

Миколаївна

Володимирович

Савелієвич

Відповідь: _____.

8

Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) неправильна побудова речень із дієприслівниковими зворотами	1) Закуплено білу тюль. 2) Ви дієте всупереч наших пропозицій. 3) Рано встало золоте сонечко. 4) Голова без розуму, як ліхтарик без свічки.
Б) порушення норм узгодження	5) Ще недавно кущ горобини зеленів різьбленим листом.
В) неправильне введення форми вищого ступеня порівняння	6) Слово – найтонше доторкання до серця. 7) Майстри не лише створюють з лози
Г) порушення норм керування	кошки, а й меблі. 8) Наші умови вигідніші ваших.
Д) неправильна конструкція з парними сполучниками	9) Приїхавши до школи, письменника вітали школярі.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

9

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) п..ро, с..рдитий, м..даль
- 2) б..нзин, г..рой, к..шеня
- 3) д..хнути, побл..зу, св..стіти
- 4) с..нсація, мот..вація, р..ліквія
- 5) інж..нер, ш..рочінь, р..акція

Відповідь: _____.

10

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) ..колочений, бе..паспортний, ..пакований
- 2) ..ковування, бе..характерний, ..поглядання
- 3) ..пилон, ро..порошити, ..трушувати
- 4) ..клепаний, ..пад, ..худнути
- 5) ..фокусувати, ..хриплий, ..питати

Відповідь: _____.

11

Укажіть варіанти відповідей, у яких в усіх словах одного рядка пропущений м'який знак. Запишіть номери відповідей.

- 1) пишаєт..ся, встан..мо
- 2) поклич..те, прокин..ся
- 3) ін..жир, пан..ство
- 4) пісен..ка, т..мянний
- 5) парасол..ці, на полян..ці

Відповідь: _____.

12

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущений апостроф. Запишіть номери відповідей.

- 1) марнослів..я, цв..яховий
- 2) високогір..я, пір..ячко
- 3) р..яжанка, любов..ю
- 4) череп..яний, трьох..етапний
- 5) скип..ятити, бездощів..я

Відповідь: _____.

13

Визначте речення, в якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Ми смертні. Та знайте: народ (НЕ)ВМИРА.

Як (НЕ)МУДРУЙ, а правди ніде діти.

Якщо ти за все життя (НЕ)ПОСАДИВ жодного дерева – плати за чисте повітря.

Мистецтво має людину підтягувати і піднімати, воно (НЕ)МАЄ її опускати.

(НЕ)ВИМАГАЙ від рідних (НЕ)МОЖЛИВОГО.

Відповідь: _____.

14

Визначте речення, у якому обидва виділені слова пишуться разом. Розкрийте дужки і випишіть ці два слова.

ЯК(БИ) ви вчилися так, як треба, ТО(Й) мудрість би була своя.

Добре БУЛО(Б), ЯК(БИ) і в сім'ях повернулися до прадавньої традиції вишивати рушники.

РАЗ(У)РАЗ на її ясні очі МОВ(БИ) хмарки набігали.

ДЕ(СЬ) (В)ДАЛИНІ співають солов'ї...

Не для того я повертався (ДО)ДОМУ, щоб сидіти (В)ЧОТИРЬОХ стінах.

Відповідь: _____.

15

Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Устає півсон(1)ий ранок, гасить зорі і вогні. Над спокоєм вставала хвиля ра(2)я. Важка й почесна зброя старови(3)а.

Відповідь: _____.

16

Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, в яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Мамині натруджені руки назавжди вкарбувалися у нашу пам'ять.

2) У найтяжчі години скрути та радощів ми згадуємо наших матерів подумки осягаємо їх нелегке життя.

3) Матерям завжди сниться уявляється бачиться світла доля дітей.

4) Багато видатних мислителів і письменників зодчих і композиторів прагнули втілити у своїх творах нетлінну красу природи.

5) Світ природи сповнений дивовижних барв чудових звуків досконалих рухів і форм.

Відповідь: _____.

17

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Дніпро тече (1) повільно (2) величаво (3) розливаючись безліччю рукавів.

Відповідь: _____.

18

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Кажуть (1) море (2) синє і зелене (3) більше за Дніпро і за Дунай.

Відповідь: _____.

19

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Той (1) у кого порожня душа (2) не може бути справжнім другом (3) він не відчуває людяності в дружбі.

Відповідь: _____.

20

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Минає літо (1) осінь вже бреде (2) лісів багрянець торкнувся вересневий (3) і пахне чебрецем (4) і листя де-не-де (5) кружляючи (6) лягає під дерева.

Відповідь: _____.

Знайдіть речення, у яких **кома ставиться** відповідно до одного й того ж правила пунктуації. Запишіть номери цих речень.

1)Чи хотіли б ви, щоб люди до вас краще ставилися? 2)Для здійснення такого бажання існує єдиний можливий шлях. 3)Цікавтеся своїм оточенням: їхньою роботою, турботами, радощами, успіхами. 4)Лише тоді навколишні цікавитимуться вами.

5)Є люди, які за шістдесят років свого життя так і не зрозуміли цієї простої істини. 6)Вони зачерствіли й озлилися на весь світ. 7)Вони починають стверджувати: світ навколо ворожий. 8)А насправді саме їм немає ніякого діла до світу.

(За І. Томаном)

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 22-27.

(1)Мені доручили написати статтю про відомого в нашому місті вчителя трудового навчання Євгена Олександровича Суботіна. (2)Це був не просто талановитий конструктор, чудовий майстер. (3)Це була сонячна людина з чуйним, гарячим серцем.

(4)Я прийшов до нього прямо на роботу і, попросивши приділити мені кілька хвилин, почав ставити питання.

(5) – Знаєш що, Жень, мені приємно, що ти пишеш про мене статтю. (6)Там буде, напевно, багато гарних слів. (7)Але я б хотів, щоб ти написав про інше. (8)Звичайно, тепер я став відомим у місті, шанованою людиною, але все могло б скластися зовсім інакше. (9)І напевно, зовсім іншим було б моє життя, якби не один випадок.

(10)У мене не було батька, не було матері. (11)Точніше, вони ніби існували, приходили ночувати і дивилися на нас, голодних і брудних, з подивом: звідки ці діти, що вони тут роблять? (12)Я жив тим, що крав або випрошував. (13)Милостинею годував двох своїх маленьких сестричок. (14)Моїх батьків часто викликали на якісь комісії, до нас постійно приходили то дільничний, то інспектор у справах неповнолітніх. (15)Та тільки що вони могли зробити ... (16)Я ріс вовчням. (17)Навколо мене був світ, заповнений людьми, які жили в теплих будинках, їли хліб, купували дітям гостинці, а я дивився на них з глухого лісу, де завжди було сиро і темно. (18)Ось тоді я і навчився відкривати будь-який замок, розібрався у всіх видах сигналізації... (19)Але одного разу я попався. (20)У квартиру раптово повернулися господарі, мені довелося стрибати з третього поверху, і я вивихнув ногу. (21)Суд. (22)Батьків ніде не могли знайти, і на засіданні сиділа класний керівник. (23)Ні обличчя, ні імені її я не пам'ятаю. (24)Пам'ятаю тільки, що вона була зовсім молоденькою дівчиною. (25)Прокурор поставив їй якесь питання, вона встала і раптом заплакала.

(26)Вона плакала і говорила: «Не треба садити його в тюрму! (27)Будь ласка». (28)Прокурор їй строго каже: «Не плачте, ви на питання відповідайте». (29)А вона знову – плаче і тільки одне твердить: «Не садіть його до в'язниці». (30)І в цей момент я відчув таке, що неможливо описати жодними словами, у мене аж душа зраділа. (31)Чужа людина плаче за тобою. (32)Це що значить? (33)Це означає, що я їй чимось дорогий, це означає, що я їй потрібен. (34)Виходить, що я не сторонній, не чужий! (35)Виходить, що сонце світить і для мене, і трава на лугах – це теж моє, і в житті є моє місце. (36)Значить, якщо мене не буде, то комусь від цього стане погано, значить, комусь треба, щоб я був. (37)Я зараз ось намагаюся описати свої думки, а тоді це була якась нестримна радість, що заповнила всю мою душу.

(38)Мені дали чотири роки колонії. (39)Я відсидів, повернувся і почав нове життя. (40)У мене було багато хорошого, тепер я щаслива людина. (41)Але до цих пір я не можу забути тих сліз, які відіграли моє залякле серце. (42)І ніколи не забуду.

(За Є. П. Новиковим)

22

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

1. Герой оповідання не зміг досягти успіху в житті через погане виховання.
2. Сльози молодої вчительки відіграли душу підлітка.
3. Герой оповідання став учителем саме тому, що пам'ятав вчинок вчительки.
4. Суботін потрапив у колонію за крадіжку.
5. Оповідач радить всім любити і поважати вчителів.

Відповідь: _____.

23

Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

- 1) Речення 31-36 пояснюють зміст речень 41-42.
- 2) Речення 12-14 містять роздум.
- 3) У реченнях 20-22 представлено розповідь.
- 4) Речення 38-39 містять розповідь.
- 5) Речення 19 містить роздум.

Відповідь: _____.

24

З речення 30 випишіть фразеологізм.

Відповідь: _____.

25

Серед речень 20-25 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою присвійного займенника.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 22-25. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

26

«Передаючи хвилювання героя, який згадує в інтерв'ю про епізод, який змінив його життя, автор використовує різні тропи: (А) _____ («відігріли ... серце» в реченні 41), (Б) _____ (наприклад, «нестримна радість» у реченні 37). Прийом – (В) _____ (речення 34-35) – і лексичний засіб – (Г) _____ («не сторонній, не чужий» в реченні 34) – підкреслюють почуття героя».

Список термінів:

- 1) епітет
- 2) антитеза
- 3) іронія
- 4) метафора
- 5) професійна лексика
- 6) анафора
- 7) антоніми
- 8) синоніми
- 9) риторичне питання

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей № 1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина II

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

27

Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту.

Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (унікайте надмірного цитування). Дайте пояснення до кожного прикладу-ілюстрації. Укажіть смисловий зв'язок між прикладами-ілюстраціями та проаналізуйте його.

Сформулюйте позицію автора (оповідача).

Сформулюйте і обґрунтуйте своє ставлення до позиції автора (оповідача).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.